

De 'Fransche' tijd (2/3): Ruth Jan Tonies (Ruth van Doorn), de profeet van Vorstenbosch, een legende.

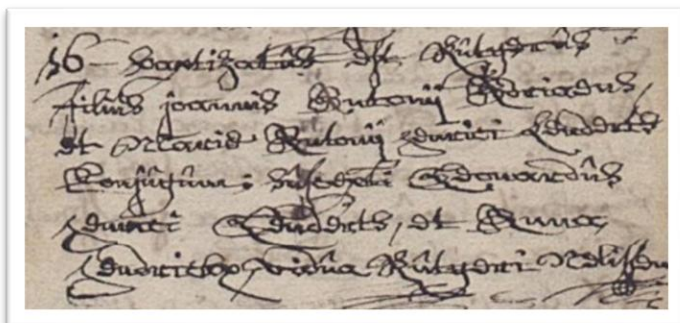
Het verhaal van de doortocht van Lodewijk Napoleon door Vorstenbosch is onlosmakelijk gekoppeld aan de het volksverhaal van Ruth de voorspeller van Vorstenbosch (zie ook: deel 1 en 3 van dit drieluik).

Michel Jan van den Berg, onderwijzer aan de lagere school, schreef in 1907 *“Doch in die dagen leefde in Vorstenbosch aan den kant der Loosbroekse Heide een man Ruth Antonissen genaamd, die de gave der voorzegging bezat. Deze nu had ondermeer voorspeld, dat terwijl in Uden de erebogen opgericht zouden zijn, de Koning rusten zou in het Lendersgat. En werkelijk! In plaats van zich over Uden naar Ravenstein te begeven, waar hij den nacht zou doorbrengen, nam Zijne Majesteit den weg over de Watersteeg naar Vorstenbosch, ging langs de Brakke(n) in de richting van Nistelrode en gekomen bij het Lendersgat, daar struikelt het paard, dat de vorst bereed! Deze moest afstijgen en Ruths voorspelling werd bewaarheid.”*

Ruth Jan Tonies (van Doorn) staat te boek als de profeet van Vorstenbosch. Hij woonde ergens op Bedaf. Maar net zo mysterieus als zijn voorspellingen zijn de verhalen die daar over bestaan.

Ruth Jan Tonies (Ruth van Doorn) was, zo op het oog, maar een heel eenvoudig boerke dat in Vorstenbosch achter de Berg(en) woonde, diep in de heide en de bossen op een kleine keuterboerderij. Hij bezat echter de gave der voorspelling. Vrijwel alles wat hij heeft voorspeld is later uitgekomen.

Ruthgerus Joannis Antonii Adriaens, zoon van Joannes Antonii Adriaens en Maria Antonii Henrici Lenderts werd in Vorstenbosch gedoopt op 16 mei 1738.
Bron: DTB doopboek 1447, inv.nr. 2, fol. 92r05.

Dopen

Soort registratie: DTB doopakte (Akte)datum: 16-05-1738
Plaats: Vorstenbosch

Dopeling
Rutgerus Joannis Antonii Adriaens

Vader
Joannes Antonii Adriaens

Moeder
Maria Antonii Henrici Lenderts

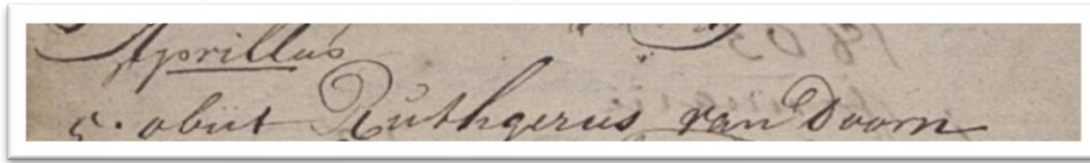
Getuige
Leonardus Henrici Lenderts
Anna Hendrickx
Diversen: weduwe van Rutgerus Nelissen

Zij trouwden te Nistelrode op 30 januari 1735 en dit echtpaar kreeg 3 kinderen, allen gedoopt in Vorstenbosch:

1. Antonius Joannis gedoopt 27 februari 1736
2. Helena Joannis, gedoopt 24 maart 1737
3. Ruthgerus Joannis, gedoopt 16 mei 1738

Ruthgerus van Doorn overleed, 62 jaar oud, op 5 april 1801.

Bron: DTB begraafboek BHIC 1447, inv.nr. 1 fol. 287-06

Maria Leenderts is in Vorstenbosch overleden op 30 april 1785.

(Bron: begraven koster 447 BHIC 5f29v13).

Joannes Tonijs is in Vorstenbosch overleden op 20 augustus 1785 (Bron: DTBboek 1447 BHIC 1f277-21)

Hoog bezoek

Keizer Napoleon had zijn derde broer, Lodewijk, aangesteld tot koning over Holland. Hij meende er zeker van te zijn, dat de nieuwe vorst op de allereerste plaats zijn belangen zou behartigen, maar hierin vergiste hij zich deernisloos. Lodewijk Napoleon hield vooral de belangen van zijn onderdanen in het oog, al kostte hem dat ook de vijandschap van zijn keizerlijke broer. Daarna is het dan ook toe te schrijven, dat die vorst bij de Nederlanders in hoog aanzien stond. Persoonlijk wilde hij zich van de toestand van het land overtuigen en bij herhaling bezocht hij de verschillende delen van zijn rijk. Hij maakte een reis langs de Maas en verbleef bij die gelegenheid op het kasteel te Boxmeer bij zijn vertrouwde vriend jonkheer Leopold Frans Jan Jacob Joseph Sasse van Ysselt (1778-1844). Ook bezocht de koning de meierij van 's-Hertogenbosch en werd hij in diverse plaatsen plechtig ontvangen. In Uden had men ook stellig op zijn bezoek gerekend en men was er reeds druk in de weer om de plaats te versieren.

Ruth had destijds beweert hij dat het vergeefse moeite zou zijn, want de vorst zou Uden niet bezoeken, maar langs Vorstenbosch reizen en dit gebeurde dus ook werkelijk. Lodewijk Napoleon verscheen er met zijn gevolg en begaf zich vandaar naar Nistelrode.

Op de plaats waar het huidige raadhuis, waar ook toen het gemeentehuis stond, werd de vorst door de bevolking ontvangen. Dit geschiedde met grote plechtigheid. Pastoor Scheij en het burgerlijk bestuur kwamen bij de vorst hun opwachting maken. Uden werd niet bezocht en vanuit Nistelrode vertrok de koning over het gehucht Loo en de heide van Schaijk naar Grave.

schillende deelen van zijn rijk. Hij maakte een reis langs de Maas en verbleef bij die gelegenheid op het Kasteel te Boxmeer bij zijn vertrouwden vriend Jonkheer Sasje van Yselt. Ook bezocht de Koning de Meijerij van 't Hertogenbosch en werd in de verschillende plaatsen plechtig ontvangen. In Uden had men ook stellig op zijn bezoek gerekend. Ellen was er reeds druk in de weer om die plaats te versieren. In die dagen leefde te Vorstenbosch een man van wien verteld werd, dat hij de gaver van Voorzegging bezat. Deze man werd door de volksmond genoemd Ruth van Conias (Ruth van Doorn). Wanneer hij iets berispte, werd dat door een ieder voor zeker aangenomen. Even hij van die drukte te Uden vernam, berispte hij, dat het vergeefse moeite was want de Vorst zou Uden niet bezoeken, maar langs Vorstenbosch reizen en werkelijk dat gebeurde zoo. Lodewijk Napoleon verscheen er met zijn gevolg en begaf zich van daar naar Nistelrode. Op de plaats van het tegenwoordige raadhuis waar ook toen het gemeente huis stond, werd de Vorst door de bevolking ontvangen dit geschiedde met groote plechtigheid. Pastoor Scheij en het burgerlijk bestuur kwamen bij den Vorst hun opwachting maken. Uden werd niet bezocht.

Hierboven: Toon van Duren schreef destijds ook over het bezoek van Lodewijk Napoleon aan Nistelrode en Vorstenbosch en ook over de profeet van Vorstenbosch.

Ruth's overlijden

"Als ik zal sterven", had Ruth altijd gezegd, "zal men mij niet door de voordeur uitdragen, maar door mijn stal achter het huis". De burens glimlachten eens en knipoogden tegen elkaar, als hij dat zei, iedereen verwachtte dat die voorspelling nooit uit zou komen.

Terwijl hij kerngezond was, voorspelde hij dat hij binnen korte tijd zou sterven. Dat stond voor hem zo vast dat hij eiste dat de rector geroepen zou worden om de laatste H. Sacramenten toe te dienen. Hij beweerde dat zijn lijk niet door de voordeur maar door de stal achter het huis zou worden uitgedragen. Kort nadat hem door de rector de H. Sacramenten waren toegediend overleed hij.

Op de morgen voordat hij begraven werd brak er een verschrikkelijk onweer boven de streek los, de donder rommelde onophoudelijk en het licht was niet van de lucht. De bliksem sloeg ook in de zware linde die voor Ruths huis stond en de voordeur werd door de omgevallen boom versperd. Toen moest men hem wel achterom uitdragen.

Ruth had nog meer geprofiteerd: "met een wit paard brengen ze mij naar het kerkhof."

Dat werd nog veel minder geloofd, want uren in de omtrek hield niemand er een schimmel op na. Die morgen echter had het paard van de boer, die aangewezen was om Ruth op zijn laatste tocht te rijden, zijn poot ontwricht en kon niet ingespannen worden. Wat nu gedaan? Iedereen had zijn paard dringend nodig om de ontwortelde bomen, na het zware noodweer, op te ruimen. Er zat voor de boer niets anders op dan het paard van zijn broer te lenen, die in een nabij gelegen dorp woonde, en jawel, dat was een schimmel. Zo kreeg Ruth deze morgen voor de tweede maal gelijk. Sindsdien geloofde men alles wat Ruth ooit had voorspeld.

Het zwarte boekske

Men zal zich afvragen hoe men aan de voorspellingen van de kluizenaar van Vorstenbosch kwam. Men kende ze slechts bij overlevering, van ouder op ouder. Het werd letterlijk opgeschreven en meer dan 200 jaar werd het schrift bewaard op een afgelegen boerderij in de bossen. "Het zwarte boekske" of "de voorspellingen van onze Ruth Anthonius" werd het genoemd. Iedereen wist er van en sprak er over. Een vreemdeling kreeg het niet in handen. Men was in Vorstenbosch veel te bang dat het zoek zou raken. In het boek stond op de eerste bladzijde geschreven:

"Vorstenbosch is maar een gehucht. Maar dat komt in orde. Eens zal het een kerkdorp worden. Over honderd jaar, is de kerk klaar. Na tachtig jaar staat hij nog in het land maar dan bouwt men een nieuwe". Dat is precies zo uitgekomen want de kerk werd te klein en men bouwde een grotere kerk.

De komst van de Duitsers heeft Ruth ook voorspeld. "Korte tijd nadat er in Grave een brug over de Maas zal zijn geslagen, zal er een inval in Nederland zijn en dan zullen er zoveel troepen door Vorstenbosch trekken dat de voeten van de mensen worden afgereden als ze in dat gedrang op de stoepen zouden staan in plaats van binnen te blijven. Zij zullen het gelukkigst wezen, die het langst naar hun schoenen moeten zoeken, als de klokken storm geluid hebben, want wie aan de kant blijft, zal geen nood hebben; wie zich verbergt zal behouden blijven. Jaren later zal er wederom veel bloed vloeien. Achter de bergen van Bedaf, in het diepe Lendersgat, een vlakte tussen de lage heuvel, zal de laatste strijd gestreden worden: zeven legers zullen er zijn met hun wapengedruis.

Als de tijden vervuld zijn, zal er in Vorstenbosch een smid wonen met één oog, tegenover de kerkboom en die smid zal het paard van een vluchtende man uit Azië beslaan. Als de man uit Azië ijlings zal zijn weggereden, zullen de Spanjaarden hun paarden drenken in de vennen, eer ze hem vervolgen. Ver zal hij niet komen, want hij zal zijn graf in de Peel vinden, in het pekwarte water van het Soemeer. Dan zullen de overwinnaars elkaar begroeten op de Grootenberg, bij de krotsdennen die er rond de schaapskooi staan. Dat zal zijn in de tijd van de oogst. Veel bloed zal er stromen over het blanke bergzand. Het voetvolk zal er tot de hielen in staan en de paarden tot aan de voetlokken".

De smid met het één oog kwam er wonen. Hij was afkomstig uit Balgoij maar of de voorspellingen ten aanzien van hem verder zijn uitgekomen verhaalt de geschiedenis niet.

Bronnen:

1. Antoon van Duren zijn geschriften; BHIC, 1824-73-0063.jpg
2. Heemkundekring De Elf Rotten Heesch (beeldbank)
D'n Herd, jaargang 24 nr. 576, 4 maart 1992 en jaargang 24 nr. 577, 18 maart 1992
3. Leve de Koning, Lodewijk Napoleon op reis door Brabant en Zeeland.
Hans van der Eeden 2009 ISBN 978-90-78108-03-0
4. Op Bedaf 2007 ISBN 978-90-9021795-6